

УДК 323.27:94(477)"2013/2014":329

Коянс А. А.¹, Тітова Д. О.²

¹ асист. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ФЕУ-412 НУ «Запорізька політехніка»

РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ У КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ ПРОТЕСТНИХ РУХІВ ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

Революції доби постмодерну (кінець ХХ-початок ХХІ ст.) історична наука визначає як оксамитові, кольорові, мережеві. Кольорові революції – антиурядові виступи в Югославії («Бульдозерна революція» 2000), Грузії («Революція троянд» 2003), Україні («Помаранчева революція» 2004, революція Гідності 2013-2014), Киргизії («Тюльпанова революція» 2005), а також події «арабської весни» 2010-2012 років. Так, швидкому поширенню протестних настроїв і революційних ідей сприяв інтернет, зокрема соціальні мережі, які відіграли величезну роль в революційних подіях останніх десятиліть. Тому іноді «кольорові революції» називають «мережевими».

Мережева революція 2004 року в Іспанії призвела до відставки прем'єр-міністра Хосе Марії Аснара. Кольорові революції в Тунісі, Єгипті, Лівії називають іноді «мережевими», або Twitter-революціями, а другий український Майдан розпочався з посту журналіста М. Наєма у Facebook.

Можна визначити такі особливості кольорових революцій:

1) кольорові революції можливі лише в тих суспільствах, які ще не розподілені на класи за капіталістичним принципом або ж іще не усвідомили цього розподілу;

2) формою революції є масові мітинги, демонстрації та пікетування, котрі проводить опозиція після виборів, результати яких не задовольняють опозицію. У такому разі опозиція заявляє про фальсифікацію волевиявлення й порушення виборчих процедур. Масові протести призводять до повторного голосування або до силового захоплення органів влади натовпом протестантів і втечі головних політичних фігур із країни та проведення виборів. В обох випадках до влади приходять опозиція;

3) революція відбувається під антикорупційними та радикально-демократичними лозунгами;

4) напередодні революції утворюються численні молодіжні організації, які згодом формуються в так звані «польові загони революції»;

5) безкровний характер.

До факторів, які сприяють успіху «кольорових революцій», відносять внутрішні та зовнішні. Основними внутрішніми факторами є корупція; економічна напруга; етнічні конфлікти на території держави; відсутність будь-яких перспектив у населення. В усіх випадках «кольорових» переворотів активну роль брав на себе «зовнішній гравець», без якого жодна з проведених революцій ніколи б не відбулася. Цим гравцем є США.

У своїй першій, мирній фазі Революція Гідності (Євромайдан) мала всі ознаки кольорової революції: ненасильницький опір, мирні масові зібрання, організатори протестів та польові командири, спонсори протестів. Надалі, через непоступливість влади та її намагання «закрутити гайки», революція переросла у відкрите силове протистояння з численними людськими жертвами.

Головними причинами Революції Гідності були: брехня й відмова від вступу до ЄС, узурпація влади Януковичем, тотальна корупція, свавілля міліції, посилена цензура, придушення громадянських свобод, репресії проти опозиції.

Протести в Києві здивували політичних спостерігачів, оскільки продемонстрували незвичайний випадок мобілізації мас, натхненних питаннями зовнішньої політики. Протестувальники хотіли більш тісних зв'язків з Європою і виступали проти приєднання України до керованого Росією Митного союзу. Це виділяє українську революцію серед інших.

У своєму підсумку Революція гідності переросла рамки кольорової революції і стала унікальним явищем новітньої світової історії. Її

результатом стали не тільки внутрішні трансформації (ліквідація режиму Януковича і повернення до демократії, посилення ролі громадянського суспільства, зміцнення національної ідентичності, будівництво нової боєздатної армії, впровадження децентралізації), але і значні геополітичні зміни. Україна вийшла із зони впливу Росії в політичній, економічній та культурній сфері. Було взято курс на вступ до НАТО та ЄС.

Успіхи Революції Гідності викликали миттєву негативну реакцію Росії – інформаційну війну, захоплення Криму, збройну агресію на Донбасі і повномасштабну війну з 2022 року. Революція в кінцевому рахунку переросла у війну за незалежність, свободу і демократію.